

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำสรกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ตามการรายงานของตนเองซึ่งเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ก. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ตามการรายงานของตนเอง

ข. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ตามการรายงานของตนเอง โดยแยกศึกษาแต่ละด้าน ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับพฤติกรรมด้านการวางแผน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับพฤติกรรมด้านการจัดระบบงาน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวก
4. ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับพฤติกรรมด้านการควบคุมงาน

สมมติฐานของการวิจัย

ก. ชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรรมีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ตามการรายงานของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข. ชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ตามการรายงานของตนเอง แต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1. ชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรร กับพฤติกรรมด้านการวางแผน
2. ชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรร กับพฤติกรรมด้านการจัดระบบงาน
3. ชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรร กับพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวก
4. ชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรร กับพฤติกรรมด้านการควบคุมงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ก. ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากร เป็นพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพแพศหณึ่งที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาลตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ปฏิบัติงานอยู่ในหอผู้ป่วยสามัญแผนกอายุรกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกสูติรีเวชกรรม หรือแผนกกุมารเวชกรรม ยกเว้นแผนกผู้ป่วยอาการหนัก ในโรงพยาบาลของรัฐขนาดใหญ่ที่มีจำนวน 500 เตียงขึ้นไป เขตกรุงเทพมหานคร และมีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล

2. ตัวอย่างประชากร ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากพยาบาลประจำการ จำนวน 1,679 คน ของ 9 โรงพยาบาล ใน 5 สังกัด โดยสุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลในสังกัดละครั้งหนึ่งของโรงพยาบาลทั้งหมดในแต่ละสังกัด ในกรณีทีโรงพยาบาลในสังกัดนั้นมีอยู่เพียงแห่งเดียว ให้กำหนดเอาโรงพยาบาลแห่งนั้นเป็นตัวอย่างประชากร และถ้าเป็นเศษของจำนวนเต็มให้ปัดทิ้งไป ได้ตัวอย่างโรงพยาบาล จำนวน 5 โรงพยาบาล และกำหนดขนาดตัวอย่างประชากรโดยเทียบจากตารางยามาเน (Yamane) ได้ขนาดตัวอย่างประชากร 316 คน

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบเติมคำ และแบบสำรวจรายการ เพื่อรวบรวมตัวแปร 4 ตัวแปรคือ วุฒิการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล และการได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการพยาบาล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ คือการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดให้เลือกตอบถูกผิด จำนวน 31 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบรายงานพฤติกรรมของพยาบาลประจำการเกี่ยวกับการจัดการทางการพยาบาล 4 ด้าน คือการวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการตรวจให้คะแนนการตอบแบบสอบถามของพยาบาลประจำการที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากรแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS^x ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล และวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

ก. การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำสรรกับพฤติกรรมจัดการทางการพยาบาลของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ตามการรายงานของตนเอง ศึกษาจากตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะดังนี้

1. พยาบาลประจำการ จำนวนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 30.06 ปฏิบัติงานใน วชิรพยาบาล รองลงมา ร้อยละ 28.80 ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรามธิบดี และน้อยที่สุดปฏิบัติ งานในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า คิดเป็นร้อยละ 8.54

2. พยาบาลประจำการส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาล ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 87.06 รองลงมาจบการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาล ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 9.09 และส่วนน้อยที่สุดจบการศึกษาสูงสุดทางการพยาบาล ในระดับปริญญาโท ร้อยละ 0.70

3. พยาบาลประจำการ ร้อยละ 38.11 ปฏิบัติงานในแผนกศัลยกรรม รองลงมา ร้อยละ 27.27 ปฏิบัติงานในแผนกสูติรีเวชกรรม และน้อยที่สุด ร้อยละ 9.10 ปฏิบัติงานใน แผนกกุมารเวชกรรม

4. พยาบาลประจำการมีประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล โดยเฉลี่ย 5 ปี

5. พยาบาลประจำการ คิดเป็นร้อยละ 58.39 ไม่เคยได้รับการอบรม ด้านการจัดการทางการพยาบาล ร้อยละ 41.61 เคยได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการ พยาบาลมาก่อน

ข. ผลการวิจัย จะเสนอเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัตสรแต่ละตัวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการ ทางการพยาบาลของพยาบาลประจำการแต่ละท่าน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยคัตสร กับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการพยาบาลของพยาบาลประจำการ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรกับ พฤติกรรมกรรมการจัดการทางการพยาบาลของพยาบาลประจำการแต่ละท่าน

ตอนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำสรรแต่ละตัวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทาง
การพยาบาล ของพยาบาลประจำการแต่ละคน

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำสรรแต่ละตัวกับพฤติกรรมด้านการ
วางแผน พบว่าแผนกสูตินรีเวชกรรม ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล และการได้รับ
การอบรมด้านการจัดการทางการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 กับพฤติกรรมด้านการวางแผน ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ และแผนก
กุมารเวชกรรมมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับพฤติกรรมด้านการ
วางแผน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำสรรแต่ละตัวกับพฤติกรรมด้านการ
จัดระบบงาน พบว่าแผนกสูตินรีเวชกรรม ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล และการได้
รับการอบรมด้านการจัดการทางการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 กับพฤติกรรมด้านการจัดระบบงาน ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ และแผนก
กุมารเวชกรรม มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับพฤติกรรมด้านการ
จัดระบบงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำสรรแต่ละตัวกับพฤติกรรมด้านการ
อำนวยการ พบว่า แผนกสูตินรีเวชกรรม ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล และการได้
รับการอบรมด้านการจัดการทางการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 กับพฤติกรรมด้านการอำนวยการ ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มีความสัมพันธ์
ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับพฤติกรรมด้านการอำนวยการ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำสรรแต่ละตัวกับพฤติกรรมด้านการ
ควบคุมงาน พบว่า แผนกสูตินรีเวชกรรม ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล และการได้
รับการอบรมด้านการจัดการทางการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 กับพฤติกรรมด้านการควบคุมงาน ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ และแผนก
กุมารเวชกรรมมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับพฤติกรรมด้านการ
ควบคุมงาน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยคัดสรรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยคัดสรรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ พบว่า ชุดตัวแปรปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ด้วยค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ชุด (ตารางที่ 5) คือชุดที่ 1 ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลเท่ากับ .3816 เป็นชุดที่มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิคอลของตัวแปรที่มีน้ำหนักเด่น สามารถอธิบายการผันแปรรวมของชุดนี้ ได้ร้อยละ 14.56 เมื่อพิจารณาจากชุดตัวแปรปัจจัยคัดสรรโดยเรียงลำดับความสามารถอธิบาย การผันแปรจากมากที่สุด ดังนี้ แผนกสูติรีเวชกรรม ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล แผนกศัลยกรรม ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ และการได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์ และพิจารณาจากชุดตัวแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการแต่ละด้าน

ปัจจัยคัดสรรที่สามารถรวมกันอธิบายการผันแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ แต่ละด้านมีดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการวางแผน ปัจจัยคัดสรรที่สามารถรวมกันอธิบายการผันแปรของพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ด้านการวางแผนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับความสามารถอธิบายการผันแปรจากมากที่สุดดังนี้ การได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์ แผนกสูติรีเวชกรรม และความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ ชุดตัวแปรปัจจัยคัดสรรทั้ง 3 ตัวแปรสามารถรวมกันอธิบายการผันแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการด้านการวางแผน ได้ร้อยละ 9.53

การได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์ และแผนก
สูตินรีเวชกรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมด้านการวางแผน ความรู้เรื่องกิจกรรม
พยาบาล 4 มิติ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมด้านการวางแผน

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยคัตสรรทั้ง 3 ตัวแปร กับ
พฤติกรรมด้านการวางแผนเท่ากับ .3087 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความ
สัมพันธ์ดังกล่าว เป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พฤติกรรมด้านการจัดระบบงาน ปัจจัยคัตสรรที่สามารถร่วมกัน
อธิบายการผันแปรของพฤติกรรมจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการด้านการจัด
ระบบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวแปร โดยเรียงลำดับความสามารถ
อธิบายการผันแปรจากมากที่สุดดังนี้ แผนกสูตินรีเวชกรรม การได้รับการอบรมด้านการจัดการ
ทางการแพทย์ และความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ ชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรรทั้ง 3 ตัวแปร
สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรพฤติกรรมจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ
ด้านการจัดระบบงาน ได้ร้อยละ 8.80

แผนกสูตินรีเวชกรรม และการได้รับการอบรมด้านการจัดการ
ทางการแพทย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมด้านการจัดระบบงาน ความรู้เรื่องกิจกรรม
พยาบาล 4 มิติ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมด้านการจัดระบบงาน

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยคัตสรรทั้ง 3 ตัวแปร กับ
พฤติกรรมด้านการจัดระบบงานเท่ากับ .2966 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความ
สัมพันธ์ดังกล่าว เป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวก ปัจจัยคัตสรรที่สามารถร่วมกัน
อธิบายการผันแปรของพฤติกรรมจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ด้านการ
อำนวยความสะดวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับความสามารถ
อธิบายการผันแปรจากมากที่สุดดังนี้ ประสิทธิภาพการทำงานด้านการพยาบาล ความรู้เรื่อง
กิจกรรมพยาบาล 4 มิติ การได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์ และแผนก
สูตินรีเวชกรรม ชุดตัวแปรปัจจัยคัตสรรทั้ง 4 ตัวแปร สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรพฤติกรรม
การจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการด้านการอำนวยความสะดวก ได้ร้อยละ 12.97

ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล การได้รับการอบรม
 ด้านการจัดการทางการพยาบาล และแผนกสูติรีเวชกรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม
 ด้านการอำนวยความสะดวก ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมด้าน
 การอำนวยความสะดวก

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยอิสระ ทั้ง 4 ตัวแปร กับ
 พฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวก เท่ากับ .3602 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความ
 สัมพันธ์ดังกล่าว เป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. พฤติกรรมด้านการควบคุมงาน ปัจจัยอิสระที่สามารถร่วมกัน
 อธิบายการผันแปรของพฤติกรรมการจัดการทางการพยาบาลของพยาบาลประจำการ ด้านการ
 ควบคุมงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับความสามารถ
 อธิบายการผันแปร จากมากที่สุดดังนี้ ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล แผนก
 สูติรีเวชกรรม การได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการพยาบาลและความรู้เรื่องกิจกรรม
 พยาบาล 4 มิติ ชุดตัวแปรปัจจัยอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถรวมกันอธิบายการผันแปร
 พฤติกรรมการจัดการทางการพยาบาลของพยาบาลประจำการด้านการควบคุมงาน ได้ร้อยละ
 10.45

ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล แผนกสูติรีเวชกรรม
 และการได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม
 ด้านการควบคุมงาน ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมด้าน
 การควบคุมงาน

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยอิสระ ทั้ง 4 ตัวแปร กับ
 พฤติกรรมด้านการควบคุมงาน เท่ากับ .3233 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า
 ความสัมพันธ์ดังกล่าว เป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ก. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับชุดตัวแปรพฤติกรรม การจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ

จากผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ด้วยวิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

เมื่อพิจารณา ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาล ประจำการ (ตารางที่ 6) พบว่า พยาบาลประจำการที่มีความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ น้อย เมื่อปฏิบัติงานอยู่ในแผนกศัลยกรรมหรือแผนกสูติรีเวชกรรม มีประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาลมานาน และเคยได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์มาก่อน จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ด้านการอำนวยความสะดวก จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ ซึ่งไม่ใช่ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการทางการแพทย์โดยตรง ฉะนั้นผู้ที่มีความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มากจึงอาจจะปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยตรงมากกว่า ทำให้ปฏิบัติกิจกรรมด้านการจัดการทางการแพทย์น้อย ทำให้ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการจัดการในด้านการอำนวยความสะดวก แต่การได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางการแพทย์โดยตรง จึงทำให้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการด้านการอำนวยความสะดวก

ข. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับพฤติกรรมจัดการทาง การพยาบาลของพยาบาลประจำการแต่ละตึก

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยค้ำสรกับพฤติกรรมจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการแต่ละตึก ด้วยวิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยค้ำสรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการทุกตึก มี 2 ตัวแปร คือ แผนกสูติรีเวชกรรม และการได้รับการอบรมด้าน

การจัดการทางการแพทย์ (ตารางที่ 7, 8, 9 และ 10) ปัจจัยค้ำสรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการทุกด้าน มี 1 ตัวแปร คือความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ (ตารางที่ 7, 8, 9 และ 10) และปัจจัยค้ำสรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการ ด้านการอำนวยความสะดวกและการควบคุมงาน มี 1 ตัวแปร คือประสบการณ์การทำงานด้านพยาบาล (ตารางที่ 9 และ 10) ผู้วิจัยจึงนำเสนอการอภิปรายผลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค้ำสรแต่ละตัวกับพฤติกรรมจัดการทางการแพทย์ของพยาบาลประจำการแต่ละด้าน ดังนี้

1. แผนกสูติรีเวชกรรม พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน กล่าวคือ พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในแผนกสูติรีเวชกรรมจะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงานมาก เมื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล เนื่องจากแผนกนี้โดยเฉพาะหออผู้ป่วยหลังคลอด เป็นแผนกที่ให้การดูแลผู้ป่วยหลังการคลอดบุตรซึ่งไม่ใช่การเจ็บป่วยด้วยโรคภัยไข้เจ็บ แต่เป็นการเจ็บป่วยที่เกิดจากกลไกตามธรรมชาติภาวะความเจ็บป่วยของผู้ป่วยหลังคลอด จึงไม่อยู่ในขั้นวิกฤตเหมือนกับการดูแลผู้ป่วยที่เจ็บป่วยด้วยโรคภัยอื่นๆ การปฏิบัติงานในแผนกสูติรีเวชกรรมส่วนหนึ่งจึงไม่มีกิจกรรมการรักษายาพยาบาลมากนัก พยาบาลประจำการจึงมีเวลาที่จะปฏิบัติกิจกรรมด้านอื่นที่ไม่ใช่การให้การพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วย จึงเป็นเหตุให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงานมาก

2. การได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน กล่าวคือ พยาบาลประจำการที่ได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์มาก่อน จะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงานมาก เมื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล แต่พยาบาลประจำการที่ไม่ได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์ จะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงานน้อย เมื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล ทั้งนี้ เนื่องจาก ในการปฏิบัติสิ่งใดก็ตามผู้ปฏิบัติจะต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นเป็นพื้นฐานเสียก่อน

(Bloom 1956 : 7) ดังนั้นการที่พยาบาลประจำการมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการวางแผน การ

จัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน ก็จะต้องได้รับความรู้เรื่องเหล่านี้มาก่อน ซึ่งเนื้อหาในการอบรมด้านการจัดการทางการแพทย์ น่าจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการทางการแพทย์ทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าวด้วย ประกอบกับความรู้เรื่องการจัดการทางการแพทย์ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์โดยตรง ฉะนั้นพยาบาลประจำการจึงสามารถนำมาปฏิบัติได้ โดยไม่ต้องมีการดัดแปลงหลักการหรือวิธีการมากนัก จึงทำให้การปฏิบัติสามารถกระทำได้โดยง่าย เป็นการจูงใจให้มีการปฏิบัติกันมาก

3. ความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมด้าน การวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน กล่าวคือ พยาบาลประจำการที่มีความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มาก จะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้าน การวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน น้อย เมื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล ที่เป็นเช่นนี้เพราะถึงแม้ว่าความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ จะเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้พยาบาลประจำการนำไปประกอบการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติพฤติกรรมด้าน การวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงานก็ตาม แต่พยาบาลประจำการที่มีความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มาก ยังขาดสิ่งสนับสนุนที่จะทำให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ ความสนใจ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และแรงจูงใจ (Klausmeier 1985: 40) โดยเฉพาะทศนคติที่ต่อวิชาชีพพยาบาลต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่วัยอยู่ในสถานศึกษาพยาบาล จึงจะทำให้เขาเป็นพยาบาลที่ดีได้เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ มิลเลอร์ (Miller) ที่ว่าในโรงเรียนจะต้องสร้างค่านิยมและทศนคติให้กับผู้เรียน เพื่อที่จะส่งผลสุดท้ายไปยังพฤติกรรมในอนาคต (Hollis and Hollis 1964: 41) ทั้งนี้เพราะทศนคติเป็นความพร้อมที่บุคคลจะกระทำหรือปฏิบัติสิ่งอื่นในทางบวกหรือลบ ถ้าพยาบาลประจำการมีทศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล ก็จะพร้อมที่จะปฏิบัติกรพยาบาลให้มีคุณภาพที่ดีที่สุด แต่ปรากฏว่านักศึกษายาบาล ที่เขามาศึกษาในสถานศึกษาพยาบาลเป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นทั้งสิ้น เขายังต้องการอิสระและความสดชื่นสวยงาม เมื่อต้องพบกับสภาพผู้ป่วยเจ็บซึ่งมีความทุกข์ทรมาน ก็จะทำให้เกิดความหดหู่ใจ และไม่ประทับใจในประสบการณ์ครั้งแรกของการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งประสบการณ์ครั้งแรกสามารถหล่อหลอมให้เกิดทศนคติที่ดีหรือไม่ดีขึ้นได้ (ปราณี รามสูตร 2528: 187) หรือนักศึกษาบางคนไม่ต้องการจะเรียนเป็นพยาบาลแต่ถูกผู้ปกครองบังคับจึงจำใจเรียนจนกระทั่งสำเร็จตามหลักสูตร แต่ก็ไม่ได้เกิดความรักในวิชาชีพขึ้นได้

เพราะวิชาชีพพยาบาลเป็นงานที่ต้องอาศัยความอดทน และเสียสละอย่างสูง ดังนั้นนักศึกษาเหล่านั้นจึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วถึงแม้ว่าพยาบาลประจำการจะมีความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มากเพียงใดก็ตาม ก็จะปฏิบัติพฤติกรรม ด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงานน้อย

4. ประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน กล่าวคือ พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาลมานานหลายปี จะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน มาก เมื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาล ส่วนพยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาลน้อยจะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน น้อย เมื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรหรือหัวหน้าทีมการพยาบาลที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ในการอำนวยความสะดวกจะต้องมีการแสดงภาวะผู้นำและทำกรนิเทศบุคลากรพยาบาลอื่น ส่วนในการควบคุมงานก็จะต้องมีการประเมินผลการทำงานของบุคลากรพยาบาลอื่น ซึ่งล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่จะต้องได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานมาเป็นเวลานานหรือเป็นผู้ที่มีอาวุโสกว่าเท่านั้น จึงทำให้พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์ทำงานมานานเป็นผู้ที่มีอาวุโสเพียงพอที่บุคลากรทางการพยาบาลยอมรับให้เป็นผู้นำ ผู้นิเทศ และผู้ประเมินผลการทำงานของพวกเขาได้ จึงทำให้พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาลมานานหลายปี มีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน มาก

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหารทางการพยาบาล พยาบาลประจำการ และสถานศึกษาพยาบาล ซึ่งจะขอเสนอแนะแต่ละฝ่ายตามผลการวิจัยที่ได้แต่ละข้อดังต่อไปนี้

ก. จากผลการวิจัยพบว่าพยาบาลประจำการที่มีความรู้เรื่องกิจกรรมพยาบาล 4 มิติ มาก จะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวกน้อย ถ้าเขาไม่มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านการพยาบาล

1. ผู้บริหารทางการแพทย์ ควรจะให้ความสำคัญกับการสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานให้กับพยาบาลประจำการทุกคน โดยการเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน และให้มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบวิธีในการปฏิบัติงานภายในแผนกของตน หรือเสนอแนะให้พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย แต่ละแห่งจัดกลุ่มสำหรับปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ภายในหอผู้ป่วยของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำปัญหาในการปฏิบัติงานมาแก้ไขร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้พยาบาลประจำการทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของหอผู้ป่วย และทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในหอผู้ป่วยมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. พยาบาลประจำการ ควรจะให้ความสำคัญกับการเป็นผู้ที่กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน ควรจะนำมาปรึกษาในที่ประชุม และช่วยกันแก้ไข มิควรเก็บปัญหานั้นไว้ และเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีหรือต่อต้านในการปฏิบัติงาน และพยาบาลประจำการควรจะเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดีเสมอ

3. สถานศึกษาพยาบาล ควรจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้เน้นความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติควบคู่กันไปด้วย โดยเฉพาะในเรื่องทัศนคติ จะต้องสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพให้กับนักศึกษาพยาบาลทุกคน โดยการสร้างประสบการณ์ครั้งแรกให้ประทับใจผู้เรียนหรืออาจจัดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาขึ้นอย่างจริงจัง เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาในการปรับตัวและการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย หรืออาจจะนำหลักสูตร เน้นชุมชนมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ทันศึกษาพยาบาลได้สัมผัสกับประชาชนที่ยังไม่เจ็บป่วยก่อนที่จะนำไปพบกับผู้ป่วยในสถานรักษาพยาบาล

ข. จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่ปฏิบัติงาน ในแผนกศัลยกรรมหรือแผนกสูติรีเวชกรรมจะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวกมาก ซึ่งการปฏิบัติงานในแผนกทั้งสองนี้มีปริมาณงานที่น้อยกว่าและบรรยากาศในการทำงานไม่เครียดเหมือนกับแผนกอายุรกรรม และแผนกกุมารเวชกรรม

1. ผู้บริหารทางการแพทย์ ควรจะให้ความสนใจพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในแผนกอายุรกรรมและแผนกกุมารเวชกรรมให้มากขึ้น โดยอาจจะจัดให้มีพื้นที่พักไปคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน หรือจัดให้มีการสังสรรค์ภายในหอผู้ป่วยหรือแผนก เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ โดยเฉพาะพยาบาลประจำการ และ

เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารงานได้ผ่อนคลายจากการทำงาน ซึ่งผู้นี้เทศก์สามารถใช้โอกาสนี้เสนอแนะให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพดีกว่าได้โดยง่าย

2. พยาบาลประจำการ ควรจะมีการจัดแบ่งเวลาในการปฏิบัติงานให้สามารถทำงานด้านบริการและด้านบริหารควบคู่กันไปด้วย ไม่มุ่งที่การปฏิบัติด้านใดเพียงด้านเดียว และจะต้องเป็นผู้ที่มีใจกว้างยอมรับฟังคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะของผู้อื่น เพื่อนำมาแก้ไขวิธีปฏิบัติงานให้ดีที่สุด

ค. จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาลมานาน จะมีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวกมาก เพราะความสามารถในด้านนี้ต้องอาศัยความเป็นผู้นำ

1. ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรจะเปิดโอกาสให้พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยแสดงความสามารถในการจัดการ โดยเฉพาะด้านการอำนวยความสะดวก โดยเสนอแนะให้ทอผู้ป่วยทุกแห่งจัดให้มีการประชุมปรึกษาทางการพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้พยาบาลประจำการทุกคนได้เป็นผู้นำในการประชุม เพื่อแสดงให้บุคลากรทางการพยาบาลในระดับอื่นเห็นความสามารถในการเป็นผู้นำ

2. พยาบาลประจำการ ควรจะกระตือรือร้นในการแสดงความเป็นผู้นำทุกครั้ง เมื่อมีโอกาส พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานมานาน ควรจะสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

3. สถานศึกษาพยาบาล ควรจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาพยาบาล ได้มีการแสดงออกเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ

ง. จากผลการวิจัยพบว่า การได้รับการอบรมด้านการจัดการทางการพยาบาล จะทำให้มีการปฏิบัติพฤติกรรมด้านการอำนวยความสะดวกมาก

1. ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรจะส่งเสริมให้มีการให้ความรู้เรื่องการจัดการทางการพยาบาลแก่พยาบาลประจำการทุกคน โดยอาจจะจัดให้มีการประชุมวิชาการหรือการสัมมนาภายในโรงพยาบาล หรือส่งพยาบาลประจำการไปอบรมในหลักสูตรระยะสั้นที่มีสถาบัน

ใต้อาณัติหนึ่งจัดขึ้น เพื่อให้พยาบาลประจำการได้ทราบถึงผลประโยชน์ของการจัดการทางการแพทย์พยาบาล และสามารถนำมาใช้ได้อย่างถูกต้อง

2. พยาบาลประจำการ ควรจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยหมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ที่จะช่วยให้การปฏิบัติการพยาบาลมีคุณภาพดีขึ้น เมื่อมีโอกาสที่จะเข้ารับการอบรมเรื่องใดที่ไม่ควรหลีกเลี่ยง และจะต้องนำความรู้ที่ได้กลับมาพัฒนาการทำงานภายในหอผู้ป่วยให้ดีขึ้น

3. สถานศึกษาพยาบาล ควรจะให้ความร่วมมือในด้านวิชาการกับฝ่ายบริการ เมื่อได้รับการร้องขอ เช่น จัดวิทยากรที่จะไปให้ความรู้ในเรื่องการจัดการทางการแพทย์พยาบาลกับพยาบาลประจำการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ก. ควรมีการศึกษาตัวแปรพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์พยาบาลแต่ละด้านอย่างละเอียด เพื่อศึกษาวามักิจกรรมใดบ้างในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดการทางการแพทย์พยาบาลที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยคัดสรร

ข. ควรมีการศึกษาตัวแปรทัศนคติว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์พยาบาลของพยาบาลประจำการจริงหรือไม่

ค. ควรมีการสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์พยาบาลของพยาบาลประจำการโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด

ง. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการทางการแพทย์พยาบาลของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลของสังกัดใดสังกัดหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อควบคุมตัวแปรโครงสร้างและนโยบายในการปฏิบัติการพยาบาล